

Dr. Cserhalmi Zsuzsa:

Nyári egyetem a nyugati szórványban élő, magyar nyelvet és kultúrát közvetítő óvodapedagógusoknak, tanároknak, nevelőknek
2015. augusztus 23-29.

Augusztus 24-én a Pannon Egyetem Központi épületének Konferencia-termében kezdődött a nyárvég egyik fontos eseménye, a veszprémi Nyári Egyetem. A felkészülés-várakozás idejének levelezései, megbeszélései - Wurst Erzsébettel, Király Annamária főtanácsos asszonnyal, az Őrszavak szerkesztőbizottságával, Prof. Navracsics Judittal - már jelezték, hogy a rendezvény minden szervezőnek és résztvevőnek fontos: a kérések, kérdések és témamegfogalmazások kölcsönös bizalomról, a *Hagyomány és kultúra* nagy kérdésköréről szóltak.

A különböző kultúrákban élő kollegák munkájának napi gondjaiban sok a hasonlóság, noha a működés kereteiben nagyon sok különbség is van: a kultúrák kétirányú áramlása az ún. nyugati országokban a polgárság és az arisztokrácia, míg közép- és kelet-európai térségben inkább a népi és az arisztokratikus kultúra kölcsönhatását mutatja. A térbeli eltérések mellett a kultúra-fogalom változásai időbeli eltéréseket is mutatnak, így a különböző államokban eltérő szervezeti keretek

között, változó életkorú gyermekek nevelésével foglalkozó hallgatók a gyakorlatban jól bevált technikákat, módszereket igényeltek: olyanokat azonban, amelyek segítségével növendékeiket a kultúra minél teljesebb birtokbavételére teszik, tehetik képessé. Egy olyan kultúrának, amelynek nemcsak múltja, de jelene is van: magyarul éppen úgy, mint annak az államnak a nyelvén, amelyen tanulnak, játszanak, élményeket szereznek a magyar iskolák, intézmények diákjai.

A Pannon Egyetem rektorhelyettesének megnyitó szavai után Horváth Géza dékán köszöntője hangzott el: mindketten hangsúlyozták, hogy a Pannon Egyetem fontosnak tartja a rendezvényt, és - mivel már másodszer biztosították a helyszínt -, és Prof. Dr. Navracsics Judit tanszékvezető pedig évek óta az egyik vezetője a nyári egyetemnek: a Pannon Egyetem egyre inkább a sajátjának érzi ezt a továbbképzést.

A hallgatók egy része ismerősként üdvözölte **Takáts István** atyát, akinek az előadásából kibomló értékrendje („tudom, hogy katedrális építék”) talán minden emberi *munkára* érvényes. Bibliai példái és kérdésfelvetései azt erősítették, hogy van esély a békére, az ünnepre, a szeretetre, ha nem hagyjuk elhatalmasodni az elrendezetlen dolgokat, ha az öröm alatt nem pillanatokat, hanem folyamatokat értünk, ha hisszük, hogy „*táncolni kell, a zene majd megjön, uram!*”

Pelcz Katalin a gyermekkori nyelvoktatás modulrendszerű és élményalapú lehetőségeiről beszélt és szemléltette, példákkal illusztrálta Szita Szilviával közösen kidolgozott módszerét és technikáját. A szekvencia-alapú nyelvtanítás lehetőségeit **Szita Szilvia** mutatta be. Konceptiózus, taneszközök, gyakorlatokat felvonultató nyelvoktatási rendszert mutattak be az előadók. Az előadásuk tételmondatai és a példák alapján egyértelmű, hogy használható nyelvtudás megszerzését teszik lehetővé. Nem titkolták el azonban, hogy az oktatás

technikáinak, módszereinek tudatossága, rendszerszintű felépítése a nyelvtanulási folyamat másik szereplőjének – a diáknak - tudatos munkájára is számít.

Bozsik Ildikó a kétnyelvűség tapasztalatairól szólva sok új elvi és gyakorlati szempontot adott a nyári egyetem hallgatóinak feladatuk és lehetőségeik értelmezéséhez. Tematikusan ehhez az előadáshoz is sok szálon kapcsolódott **Ferenc Viktória** előadása az EU kisebbségi és nyelvvelvédelmi jogalkotásáról és gyakorlatáról, valamint **Bátyi Szilvia** - olykor megrendítő példákkal is illusztrált - előadása a nyelvvesztésről, illetve az első és második nyelv viszonyáról.

Péczei Dóra a magyar nyelvű és a magyarországi gyermek- és ifjúsági irodalomról szóló előadásának nemcsak a személyes érdeklősége, jártassága és naprakész információi adták az érdekességét, hanem az is, hogy meggyőzően bizonyította, hogy az irodalom ill. nyelvközvetítő csatornák, médiumok összekapcsolhatók: kiadói, szerkesztői koncepciók alapján egymás hatásait fölerősíthetik. (Internet, rádió, könyv, könyvklubok stb: tehát nem kell temetni az olvasást.)).

Pucsek Zsuzsa drámapedagógus éppen úgy visszatérő előadója volt a nyári egyetemnek, mint **Tóthné Simon Csilla**: mindketten elkötelezett szakemberei a drámapedagógiának. Pucsek Zsuzsa foglalkozásának gyakorlatai a ráhangolás- jelentésteremtés-reflektálás fogalmakkal írhatók le, és a bemutatás – bevonás - bevonódás során a hallgatók nemcsak jókedvűen játszottak, hanem fogalmilag is tisztázhatták, hogy mi minden szabadít föl a drámapedagógia a hallgatókban, a tanítványokban. A drámapedagógiai eszközök a megismerés, a megértés, az érzelmi átélés eszközei. Az óvodai kulturális nevelés során a szocializáció eszköze is. Tóthné Simon Csilla foglalkozása a kiscsoportos óvodások nevelésének négy kiemelt területét állította középpontba: a szocális, az értelmi, a verbális és a testi nevelés egymással is összefüggő területeit. A drámapedagógia eszköztára kimeríthetetlennek bizonyult: érdeklődve, örömmel vettek részt a felnőtt hallgatók a foglalkozásokon, részben mert mindkét előadó felhívta a figyelmet az adaptációs lehetőségekre, részben pedig azért, mert a nem intézményes határon túli magyar, magyar nyelvű, magyar kulturális nevelésben az óvodás korosztály van jelen a legnagyobb létszámban.

Ugyancsak mozgalmas, egész délután kitöltő, nagy sikerű foglalkozást vezetett **Sándor Ildikó**, aki *Néptánc, népzene és hagyomány a pedagógiában* címmel a népművészet e kiemelt ágainak mai állapotát a nemzeti kultúrába való beemelése, beemelődésének történetével kezdte. Ezzel a bevezetővel markánsan kapcsolódott a nyári egyetem központi témájához, a Kultúra és hagyomány nagy témaköréhez. A bevezetőt éneklés, tánc: tanulás és próba követte, mindenki örömeire. Az öröm több tényezőből fakadt: az előadó – miként ez valamennyi előadót jellemzett – tárgyszeretete mellett demonstrációs adottságaiból, a szó és a cselekvés összhangjából, és a tánc, a közös éneklés természetes örömeiből. Mindezeket azért is érdemes hangsúlyozni, mert az idei nyári egyetemnek ez volt az egyik legfontosabb tematika újítása, és ennek folytatását, esetleges kiterjesztését minden résztvevő fontosnak tartotta.

E sorok írója *Az ismerősség és idegenség tapasztalatai az irodalmi nevelésben* című előadásában a teremtett világok elsődleges megismerése során átélt nehézségekről és örömeikről – egyszerűbben szólva: az irodalomolvasás nehézségeiről és örömeiről – szólt. Nem titkolva azt a meggyőződését, hogy irodalmat olvasni: teljesítmény, főként az olvasóvá válás korai szakaszában. Össze lehet, esetenként össze is kell kapcsolni a spontán érdeklődéssel kiválasztott művek olvasását az irodalomolvasással, de az irodalmi nevelés intellektuális folyamat is. Az *ismerősség* tapasztalatát az irodalomban más tudatformák (vallás) és más művészetek (zene, képzőművészet) jelentősen növelhetik. Az ezt követő gyakorlati foglalkozás középpontjában Tandori Dezső Herakleitosz-émlékoszlop című műve állt, és lényegében egyetlen feladat sokféle egyéni és csoportos megoldásával vitte el a hallgatókat az idegenség tapasztalatából az ismerősség élményéhez.

Lengyel Zsolt a hazai diákok írás- (helyesírás) elsajátítási folyamatainak vizsgálati anyagait mutatta be. Az anyag jól szemléltette a magyar írás jellegzetes nehézségeit, valamint azt is, hogy a helyes írás (sic!) elsajátításának folyamata, a z életkorhoz kötött, tipikus hibák miképpen függnék össze az analitikus gondolkodás képességével, az egzakt szabályok ismeretével és a fogalmi gondolkodással.

Pathy Livia módszertani workshopja. *A hagyomány és kultúra viszonyát: a jó gyakorlatokat, a nehézségeket* állította középpontba. Szinte alig maradt idő a külföldi magyar intézmények (újságok, kiadók, Intézetek, egyházak, társaságok stb.) és a különböző oktatási szintek (létező vagy lehetséges, kívánatos) kapcsolatáról szólnia, akkora érdeklődés kísérte a gyakorlati kérdésselvetéseit. Ehhez és **Gedeon Márta** módszertani workshopjához kapcsolódtak a hallgatók saját prezentációs anyagukkal a *Nemzedékek és ünnepek* témakörből, szótárak, saját fejlesztésű nyelvkönyvek bemutatásával, egy-egy konkrét nyelvtanítási feladat megoldásaival. E két módszertani workshop a kérdéseknek, a felismeréseknek sokaságát indította el, így a rendezvénysorozat záró napját egyszersmind kezdésként is értékelhette valamennyi résztvevő: innen lehet majd folytatni, jövőre.

Kivételes élményt jelentett hallgatók és előadók teljes és valódi *jelenléte*. A figyelem figyelmet váltott ki, a felkészültségre felkészültség volt a válasz, időt és figyelmet szántak a jelenlévők egymásra: így volt az ismétlődő helyszínek bejárása során reggeltől estig, az étkezések és a kávézások, és az esti – spontán szerveződő - beszélgetések idején is.

A Nyári Egyetem záró mozzanatában a hallgatók átvették oklevelüket, majd Bach *Parasztkantátájának* közös éneklésével köszönték, köszöntük meg egymásnak a gazdagodásnak ezt a hetét.